

Laura Niittynen

**”SALAPOLIISI, SANKARI, JUOPPO,
TYÖNARKOMAANI, TOIMITTAJA”**

Toimittajamyötyttien representaatioiden analyysi 2010-
ja 2020-lukujen journalismielokuvissa

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta

Kandidaatintutkielma

Joulukuu 2025

TIIVISTELMÄ

Laura Niittyneen: ”Salapoliisi, sankari, juoppo, työnarkomaani, toimittaja”
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Journalistiikan tutkinto-ohjelma
Joulukuu 2025

Tässä tutkielmassa tarkastellaan vuosien 2015 ja 2025 välillä julkaistujen toimittajia ja heidän työtään käsittelevien elokuvien representaatioita toimittajien työstä, sekä näiden representaatioiden ylläpitämiä ja muodostamia myyttejä. Kolme journalismiaiheista elokuvaa analysoidaan journalismielokuvien trendien kontekstissa.

Tutkielman aineistoina toimivat kolme amerikkalaista elokuvaa: vuonna 2015 julkaistu ”Spotlight”, vuonna 2022 julkaistu ”She Said” sekä vuonna 2023 julkaistu ”Lee”. Elokuvat valikoituivat aineistoiksi niiden merkittävyyden, journalismiteemojen ja aineiston keskinäisen vaihtelevuuden vuoksi.

Tutkielma analysoi aineistoja representaation käsitteitä sekä aiheeseen liittyvää tutkimuskirjallisuutta hyödyntäen. Elokuvien representaatioita tarkastelemalla etsitään vastausta siihen, millaisena toimittajan työ ja toimittajat itse näyttäytyvät, ja millaisia myyttejä toimittajan ammatista nämä representaatiot ylläpitävät ja rakentavat.

Representaatioiden analyysi aineistoelokuvista paljasti, että erityisesti erilaiset sankari-mytit journalismielokuvien historiassa näkyvät viimeisen kymmenen vuoden aikana julkaistuissa toimittajan työtä käsittelevissä elokuvissa. Muutoin aineistoelokuvat yhtä lailla mukailevat ja rikkovat menneiden elokuvien kultivoimia myyttejä esimerkiksi toimittajien alkoholinkäytöstä, naistoimittajien työn ja perhe-elämän tasapainottelusta sekä sankarillisista ja konnamaisista toimittajista.

Avainsanat: *representaatio, journalismi, elokuva, populaarikulttuuri, journalismielokuva, myytti ja genre.*

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

TEKOÄLYN KÄYTTÖ OPINNÄYTTEESSÄ

Opinnäytteessäni on käytetty tekoälysovelluksia:

Ei

Kyllä

Olen tietoinen siitä, että olen täysin vastuussa koko opinnäytteeni sisällöstä, mukaan lukien osat, joissa on hyödynnetty tekoälyä, ja hyväksyn vastuun mahdollisista eettisten ohjeiden rikkomuksista.

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	1
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	3
2.1	Journalismielokuvan genre	3
2.2	Journalismielokuvien tutkimus	5
2.3	Toimittajat elokuvissa vuosien varrella	6
2.4	Toimittajamyytit populaarikulttuurissa	8
2.4.1	Erilaisia toimittajamyyttejä elokuvissa	10
3	AINEISTO JA MENETELMÄ	13
3.1	Tutkimuskysymykset	13
3.2	Aineistot	13
3.3	Representaatioiden analyysi	16
4	ANALYYSI JA TULOKSET	18
4.1	Positiiviset representaatiot, ns. sankaritoimittajat	18
4.1.1	Vahtikoiramyytti	20
4.1.2	Yksinäisen suden myytti	22
4.1.3	Erot mies- ja naistoimittajien representaatioissa	24
4.1.4	Työn ja perheen yhdistämisen representaatiot	25
4.2	Modernien journalismielokuvien toimittajamyytit	26
5	POHDINTA	28
	LÄHTEET	30
	AINEISTOT	31

1 JOHDANTO

Journalisteja on näkynyt valkokankaalla jo mykkäelokuvien aikoina, esimerkiksi vuoden 1928 elokuvassa ”The Power of the Press” (Ehrlich 2004, 48). Erimielisyyksiä on herännyt tutkijoiden kesken siitä, onko journalismielokuvista syntynyt oma, journalismia ja journalisteja käsittelevien elokuvien alagenre (Painter 2019, 3). Toimittajien rooli hahmoina populaarikulttuurissa on kuitenkin ollut merkittävä viimeisen 150 vuoden ajan, ja toimittajia on esiintynyt journalismia käsittelevien elokuvien lisäksi esimerkiksi kirjallisuudessa (Emt., 5) sekä eri genrejen elokuvissa, kuten romanttisissa komedioissa ja trillereissä (McNair 2009, 29).

Eri vuosikymmeninä tehdyissä elokuvissa journalistit esiintyvät erilaisina arkkityyppeinä, joista osa on mairittelevampia kuin toiset (Emt., 49). Tutkielmani tavoitteena on selvittää, millaisia representaatioita, eli mielessä oleviemme käsitteiden varaan muodostuneita kuvia (Seppänen 2005, 79), toimittajista 2010- ja 2020-lukujen journalismielokuvat luovat, ja onko viime vuosikymmenen journalismielokuvien representaatioista muodostunut myyttejä toimittajan työstä tai mukailevatko ne menneiden toimittajarepresentaatioiden luomia myyttejä. Ovatko toimittajat viime vuosikymmenen journalismielokuvissa sankareita vai konnia, vai ihan vain toimittajia? Millaisia työtehtäviä heidän arkeensa kuuluu? Mitä he ajattelevat työstään? Onko työ heidän koko elämänsä, vai onko heillä muitakin rooleja kuin toimittaja? Löytyykö moderneista journalismielokuvista menneinä vuosikymmeninä elokuvissa esiintyneitä hahmotyyppejä tai myyttejä? Tarkastelen aihetta kolmen 2010-luvun puolivälin ja 2020-luvun puolivälin välillä tehdyn elokuvan kautta.

Aihetta koskevan tutkimuksen tekeminen on tärkeää, sillä se, millaisia tarinoita journalisteista ja journalistin työstä kerrotaan, heijastelee kyseistä aikaa ja sitä, mitä elokuvien tekijät ajattelevat journalisteista ja heidän työstään monin tavoin. Elokuvat, kuten muukin populaarikulttuuri, heijastelevat peilin lailla ympäröivää maailmaa ja siitä, millaisista tarinoista eri aikoina kiinnostutaan ja tuotetaan. Myös se, millaiset ihmiset saavat olla toimittajia elokuvissa, heijastaa ja rakentaa todellisuutta sekä valkokankaalla

että sen ulkopuolella. Viihteen luomat kuvat journalismista vaihtelevat vuodesta ja vuosikymmenestä toiseen. Näissä kuvissa myös vaikuttavat menneiden representaatioiden kultivoimat myytit toimittajan ammatista, joten niiden tutkiminen nimenomaan menneiden ja nykyisten myyttien yhteydessä luo kontekstia sille, miksi toimittajat näytetään viihteessä niin kuin näytetään.

Janne Seppänen kirjoittaa kirjassaan "Visuaalinen kulttuuri: Teoriaa ja metodeja mediakuvien tulkitsijoille", (Vastapaino 2015) käsityksestä, joka sai elokuva- ja valokuva-tutkimuksessa kannatusta 70-luvun alussa:

"Elokuvia ei nähty enää niinkään ohjaajiensa taiteellisen luovuuden tuotteiksi kuin yhteiskunnallisia ja kulttuurisia merkityksiä kantaviksi representaatioiksi, jotka ylläpitävät ideologisia ja myyttisiä rakenteita." (Seppänen 2015, 66)

Populaarikulttuurin muodostamat erilaiset kuvaukset vaikuttavat ja muodostavat ihmisten kuvaa siitä, millainen toimittajan ammatti on ja millaiset ihmiset sitä tekevät (Ehrlich 1997, 268). Se, millaisena journalismi esiintyy viihteessä näyttää, miten viihteen tekijät ammatin näkevät. Viihteellisyyden vuoksi elokuvat saattavat liioitella joi-tain piirteitä tai narratiiveja, ja tämä muodostaa asioista stereotyyppioita ja/tai myyttejä.

Elokvien muodostamat representaatiot ja näiden representaatioiden rakentamat myytit journalistin ammatista muovaavat yleisön tajunnassa kuvaa ammatista, jonka todellisuuteen suurin osa ihmisistä ei pääse käsiksi. Tutkimalla populaarikulttuurin muodostamia representaatioita ja myyttejä tutkimme samalla mennyttä, nykyistä ja tulevaa todellisuutta, jota nämä kuvat samaan aikaan muodostavat ja heijastelevat.

Vaikka journalismielokuvia on tutkittu suhteellisen paljon, jää tutkimuskirjallisuudesta uupumaan lähes kokonaan viime vuosikymmenellä tehtyjen elokvien tutkimus. Tämän tutkielman tarkoituksena on hieman valottaa tätä vielä melko kartoittamattomaksi jäänyttä aluetta journalismielokvien tutkimuksessa.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Syvennyn tutkielmassani vuosien 2015 ja 2025 välillä julkaistujen journalismielokuvien luomiin representaatioihin toimittajista ja heidän ammatistaan ja tarkastelen näiden representaatioiden luomia sekä ylläpitämiä myyttejä.

Tässä luvussa esittelen tutkielman teoreettista viitekehystä. Tutkielman taustana käytän journalismiin elokuvissa ja populaarikulttuurissa sekä näiden muodostamiin kuviin ja myytteihin liittyvää tutkimuskirjallisuutta. Alaluvussa 2.1 avaan journalismielokuvan genreä, siihen sisältyviä ja sen ympärille sijoittuvia tyyllisyyttä. Alaluvussa 2.2 käyn läpi ja esittelen aikaisempaa journalismielokuvista tehtyä tutkimusta. Alaluvussa 2.3 esittelen journalismielokuvan historiaa ja muutamia merkittäviä journalismielokuvia vuosien varrelta, jotka ovat vaikuttaneet journalismielokuvan kehityskulkuihin. Alaluvussa 2.4 syvennyn journalismimyytteihin populaarikulttuurissa ja avaan enemmän myytin käsitettä. Tämän luvun alla olevassa 2.4.1 käyn läpi tarkemmin erilaisia valkokankaalla esiintyviä toimittaja-arkityyppejä, keskittyen erityisesti tämän tutkielman kannalta olennaisimpiin niistä.

Tutkielman tärkeitä käsitteitä ovat *representaatio*, *journalismi*, *elokuva*, *populaarikulttuuri*, *journalismielokuva*, *myytti* ja *genre*.

2.1 Journalismielokuvan genre

Tutkijoiden kesken on ollut erimielisyyksiä siitä, onko journalismielokuvat erillinen genre tai alagenre vai vain joukko elokuvia, joissa esiintyy hahmoina saman ammatin edustajia (Painter 2019, 3). Esimerkiksi Brian McNair esittää kirjassaan ”Journalists in Film: Heroes and Villains” (2009), että journalismielokuvat eivät ole genre, vaan journalismielokuvat sisältävät monien eri genrejen ja alagenrejen elokuvia. Näistä erimielisyyksistä huolimatta on näitä elokuvia mahdollista tarkastella elokuvien joukkona, jolla on yhteneviä ominaispiirteitä ja josta on mahdollista eritellä ominaispiirteitä ja representaatioita.

Matthew Ehrlichin mukaan journalismielokuvat sen sijaan voidaan luokitella omaksi genrekseen. Journalismielokuvissa keskeisimmät elementit ovat toimittaja tai toimittajat hahmoina ja tarina tai skuuppi, jonka selvittämisestä ja julki tuomisesta elokuvan juoni useimmiten koostuu. Sen lisäksi elokuvien yleisiä elementtejä ovat sivuhahmot, kuten uutispäällikkö tai päätoimittaja sekä elokuvan päähenkilön romanttinen kiinnostuksen kohde. Tyypillistä on, että elokuvan juoni keskittyy niiden haasteiden ympärille, joita toimittajahahmo kohtaa selvittäessään tarinaa tai tapausta juttua varten. (Ehrlich 2004, 10.)

Eriävästä kannastaan huolimatta myös McNairin käsityksen mukaan journalismielokuvissa on aihepiirinsä kautta yhteisiä ominaispiirteitä (McNair 2009, 31). Journalistien representaatioita elokuvissa voidaan myös kategorisoida pääasiallisiksi tai toissijaisiksi representaatioiksi riippuen siitä, onko toimittajuuden ja toimittajan rooli elokuvassa ratkaiseva vai sattumanvarainen (Emt., 39). Myös vähemmän merkityksellisinä sivuhahmoina eli sattumanvaraisina representaatioina toimittajat ovat populaarikulttuurissa yleisiä.

Monet journalismielokuvista ovat draamaelokuvia, jotka voivat perustua tositapahtumiin tai olla realistista fiktiota, jonka juoni liittyy journalismiin ja sen ongelmiin (Emt., 32).

Yksi yleisimmistä genreistä, joissa toimittajahahmoja on edustettuna, on komediat tai romanttiset komediat. 1930-luvun puolivälissä suosiota tahkonneet kommelluksia ja romantiikkaa täynnä olevat screwball-komediat edelsivät modernimpia, rakkauskiemuroiden ympärillä pyöriviä romanttisia komedioita, joissa usein vähintään yksi hahmoista on ammatiltaan toimittaja, tai tavoittelee ammatikseen toimittajan uraa. (Emt., 33–34.) Journalistielokuvia, jotka ovat romanttisia komedioita, ovat esimerkiksi ”Runaway Bride” (1999), sekä ”Bridget Jones – Elämäni sinkkuna” (2001).

Myös satiireja, jotka sijoittuvat jonnekin komedian ja draaman väliin, löytyy journalismielokuvien joukosta. Satiireissa kommentoidaan tosielämän (usein poliittisia) ongelmia liioittelemalla ja komedian keinoin. Journalismiin liittyviä satiirielokuvia ovat

esimerkiksi ”To Die For” (1995) ja ”Natural Born Killers” (1994). Trillereissä, joissa esiintyy toimittajia, ammatin rajat hälvenevät ja toimittajasta voi tulla eräänlainen etsivä. Tällaisia elokuvia on esimerkiksi ”Zodiac” (2007). (Emt., 34–35.)

Monet toimittajaelokuvat ovat myös tositarinoinhin perustuvia elämäkertaelokuvia. Sen lisäksi monissa supersankarielokuvissa nähdään toimittajia, sillä esimerkiksi Supermies ja Hämähäkkimies tekevät päivätyönään toimittajan hommia. (Emt., 36–37.)

Se, millaisina toimittajat elokuvissa esitetään, vaihtelee vuosikymmenen, yleisen ilmapiiirin ja maailman tapahtumien lisäksi myös elokuvan genren perusteella. Screwball-komedioissa ja romanttisissa elokuvissa toimittajahahmot ovat usein romanttisia sankareita, kun taas noir- tai rikoselokuvissa toimittajat asettuvat usein joko sankarin tai konnan arkkityyppiin (Painter 2019, 8–9).

Journalismielokuvia voi joukon sisällä luokitella myös muulla tavalla kuin genreihin: Alexa Milan jaoittelee journalismielokuvat kolmeen kategoriaan artikkelissaan ”Modern Portrayals of Journalism in Film” (2010). Nämä kategoriat ovat sellaiset elokuvat, jotka käsittelevät alan uusia kehityspolkuja, menneisyyttä nostalgisoivat ns. kultaisia päiviä romantisoivat elokuvat ja ne elokuvat, jotka tarkastelevat median eettisiä pulmia (Milan 2010, 46).

2.2 Journalismielokuvien tutkimus

Journalismia ja toimittajia elokuvissa on tutkittu suurimmaksi osaksi amerikkalaisen elokuvan rajauksella, ja tutkimuskirjallisuus on pitkälti englanninkielistä. Aikajänne, jonka ajalta tutkimusta on tehty, on journalismielokuvan genren alkuajoista 1900-luvun alusta 2000-luvun ensimmäiselle vuosikymmenelle asti. 2010- ja 2020-lukujen journalismielokuvia sisällyttävää tutkimusta ei juurikaan ole tehty.

Joe Saltzmanin ja Loren Ghiglioneen ”Fact or Fiction: Hollywood Looks at the News” -artikkelissa (2005) mainitaan, että journalisteja on esiintynyt yli 4000 elokuvassa ja televisio-ohjelmassa, ja lukemattomissa muissa media on jollain tavalla ollut mukana

tarinassa (Salzman & Ghiglione 2005, 2). Artikkelissa keskitytään kuitenkin vain amerikkalaisiin elokuviin.

Verkossa toimiva ”The Image of Journalist in Popular Culture”- datakanta (<http://www.ijpc.org/page/introdatabase.htm>) on arkistoinut ja laskenut journalistien representaatioita populaarikulttuurissa vuosien varrella. Datakannan ilmoittama luku journalistielokuvista on huomattavasti Ghiglionen ja Salzmanin artikkelin ilmoittamaa lukua suurempi, sillä sivulle on arkistoitu miltei 26 000 toimittajia, pr-alan ammattilaisia tai uutismediaa käsitteleviä tai sisällyttäviä elokuvia.

Yhdistyneissä kuningaskunnissa tai Euroopassa tehtyihin elokuvaan verrattuna amerikkalaisissa elokuvissa esitetään enemmän toimittajahahmoja (Niblock 2007, 71). Tästä syystä käy järkeen, että journalismielokuvaa on tutkittu eniten juuri amerikkalaisen elokuvan kontekstissa.

Journalisteista ja media-alasta kertovien elokuvien määrä on niin suuri, että ei ole mahdollista koostaa mitään yhtä tiettyä elokuvien luomaa representaatiota journalisteista tai journalismista, mutta näille elokuville yleisiä valintoja ja trendejä eri aikakausilla on silti mahdollista, ellei jopa mielekästä tarkastella, ja niin on myös moni tutkija tehnyt.

Sen lisäksi useat journalismielokuvaa tarkastelevat artikkelit ja kirjat ovat vähintään kymmenen vuotta vanhoja, joten niiden sisällöstä jää uupumaan ne suunnat ja vivahteet, joihin journalismielokuvan genre on lähtenyt viime vuosikymmenen aikana.

2.3 Toimittajat elokuvissa vuosien varrella

Toimittajat ovat olleet erityisesti elokuvantekijöille mieluinen aihe jo yli sadan vuoden ajan, mutta heitä alkoi esiintyä kirjallisuudessa ja teatterissa jo ennen ensimmäisiä journalismia käsitteleviä elokuvia. Sittemmin toimittajahahmoja on alkanut esiintyä myös tv-sarjoissa. (Painter 2019, 7–14.)

Tiettävästi ensimmäinen mykkäelokuva, jossa esiintyy toimittaja, ”Horsewhipping the Editor”, julkaistiin jo vuonna 1900. Siinä toimittaja joutuu hyökkäyksen uhriksi. (Salzman & Ghiglione 2005, 4.)

Matthew C. Ehrlich kertoo artikkelissaan "Journalism in the Movies" (1997) yhden ensimmäisistä merkittävistä journalisteja käsittelevistä elokuvista olevan "The Front Page" vuodelta 1931, joka perustuu vuoden 1928 samannimiseen näytelmään. "The Front Page" -elokuvan toimittajahahmot kirjoitettiin aikana, jolloin suhtautuminen lehdistöön Yhdysvalloissa oli epäluuloinen (Ehrlich 2004, 20). "The Front Page"- elokuvassa esiintyvät toimittajat esitetään laiskoina ja tunteettomina (Emt., 32), mutta samaan aikaan elokuva näyttää heidät jonkin sortin sankareina ja romantisoi ammattia (Emt., 35).

1930-luvun puolivälistä alkaen monet journalismielokuvat olivat ns. screwball-komedioita, joissa toimittajahahmojen elämässä on työn rinnalla usein romanssi. Naishahmot alkoivat yleistyä journalismielokuvissa juuri näiden komedioiden myötä, ja yksi historian tunnetuimmista naistoimittajista valkokankaalla onkin "The Front Page"-elokuvan uudelleenfilmatisoinnin "His Girl Friday"-elokuvan päähenkilö Hildy. (Ehrlich 2004, 45–49). Hilpeiden screwball-komedioiden trendi oli elokuvateollisuuden reaktio 30-luvun suureen lamaan (Emt., 79).

Journalismielokuvan klassikko "Citizen Kane" (1941) sai vaikutteita screwball-komediosta, mutta esittää päähenkilönsä Charles Foster Kanen elämän synkässä valossa, kun tämä pikkuhiljaa hylkää periaatteensa ja vaipuu toivottomuuteen. "Citizen Kane" loi sävyn tulevien vuosien toimittajia käsitteleville elokuville. Kanen lisäksi 40-luvun journalistien esitystapaan elokuvissa vaikutti voimakkaasti toinen maailmansota ja mediayhdistysten Hollywoodiin luoma paine tehdä totuudenmukaisempia ja/tai imartelevampia kuvauksia toimittajista. Kanen jälkeiset journalismielokuvat olivat suurelta osin noir-elokuvia, eli kyynisiä, toiseuden tunnetta käsitteleviä draamaelokuvia. (Emt., 76–80.)

Journalisteja käsittelevät elokuvat menettivät suosiotaan Hollywoodissa 60-luvulla, kun elokuvastudioiden rahat keskitettiin suuren budjetin kassamagneettielokuviin. 70-luvulla journalismielokuvat kasvattivat taas suosiotaan, osasyynä ajan poliittinen ilmapiiri esimerkiksi Vietnamin sodan takia. 70-luvun journalismielokuvissa toimittajat esiintyvät epäkohtia paljastavina sankareina. (Ehrlich 1997, 273.) Yksi kaikkien aikojen tunnetuimmista journalismielokuvista "All the President's Men" (1976) lukeutuu tähän

kategoriaan elokuvista, joissa toimittajat ovat korruptiota paljastavia vallan vahtikoiria (Painter 2019, 9).

80-, 90- ja 00- luvuilla julkaistuissa journalismielokuvissa esiintyy toimittajia monenlaisina hahmoina eri valoissa: romanttisina sankareina ("Broadcast News" 1987), yhteisen hyvän tuottajina ("The Paper" 1994), ja toisaalta moraalittomina asemansa hyväksikäyttäjinä ("The Year of Living Dangerously" 1982) tai suoranaisina valehtelijoina ("Street Smart" 1987) (Ehrlich 1997, 273).

Journalistit ovat historiassa saaneet valkokankaalla monenlaisia rooleja. 2010-luvun loppupuolella tehtiin kaksi suurta kriitikoiden kiitosta ja huomiota palkintogaaloissa saanutta journalismielokuvaa, "Spotlight" (2015) ja "The Post" (2017). Myös paljon muita journalismia, toimittajia ja mediaa käsitteleviä elokuvia, kuten "Lee" (2023) "She said" (2022) ja "The French Dispatch" (2021) on tehty 2010- ja 2020-luvuilla.

Chad Painter toteaa artikkelissaan "Fictional Representations of Journalism" (2019), että yksi mahdollisista syistä sille, miksi toimittajahahmot kiinnostavat kirjailijoita ja elokuvien sekä sarjojen tekijöitä vuosikymmenestä toiseen, on se, miten toimittajat ovat jatkapäiväisessä työssään tekemisissä mielenkiintoisten tapausten ja kertomusten kanssa, joka tekee työstä kiinnostavan ei-toimittajille. Monet toimittajista kertovat tarinat perustuvat tositahtumiin, joka korostaa ennestään käsitystä journalismista jännittävänä ja mielenkiintoisena ammattina. (Painter 2019, 5.)

2.4 Toimittajamyytit populaarikulttuurissa

Journalismin representaatiota fiktiossa, kuten kirjallisuudessa, elokuvissa ja tv-sarjoissa, sekä näiden muodostamia myyttejä toimittajan ammatista käsitellään Painterin artikkelissa.

Populaarikulttuurin luomat representaatiot voivat heijastella ympäröivää maailmaa ja sen tapahtumia, sekä jopa luoda siitä myyttisiä käsityksiä (Painter 2019, 5). Riippumatta siitä, pitävätkö nämä representaatiot paikkansa, on niillä suuri merkitys ihmisten mielikuvien muodostumisessa representaatioiden kohteena olevista asioista.

Toimittajantyön kohdalla asiaan vaikuttaa myös se, että koska valtaosalla ei ole pääsyä näkemään, millaista on uutistoimituksen arki, suuri osa ihmisistä ei tule näkemään työstä mitään muuta representaatiota kuin sen, mikä heille tarjoillaan esimerkiksi televisiossa, valkokankailla ja kirjallisuudessa.

”Populaarikulttuuri muotoilee legendoja ja myyttejä, ja tämä on erityisen totta sellaisilla aloilla kuin journalismi, koska valtaosa ihmisistä ei koskaan tule näkemään oikeaan uutishuoneeseen.” (Emt., 1)

John Fiskin kirjassa ”Merkkien kieli: Johdatus viestinnän tutkimiseen” (Vastapaino 1990) kerrotaan tarkemmin myytin käsitteestä osana Roland Barthesin merkityksellistämisen kahden tason teoriaa. Myytti määritellään kirjassa näin:

”Myytti on kertomus, jonka avulla kulttuuri selittää tai ymmärtää luonnon tai todellisuuden joitain puolia. [–] Barthesin mielestä myytti on kulttuurin tapa ajatella jotakin, ymmärtää tai käsitteellistää se. Hän pitää myyttiä toisiinsa liittyvien käsitteiden ketjuna.” (Fiske 1990, 116)

Vaikka arkikielessä sanan merkitykseen liittyy usein fiktionaalisuus, se, että jokin asia on myytti, ei automaattisesti tarkoita, etteikö se pitäisi paikkansa. Myytti on eräänlainen yhteiskunnallinen kertomus, joka tarjoaa esimerkkimalleja ihmiselämästä, ylläpitää yhteisiä arvoja ja vahvistaa yleisiä uskomuksia. (Ehrlich 2004, 5.)

Brian McNair nimeää kirjassaan ”Journalists in Film: Heroes and Villains” (2010) elokuvat yhteiskuntamme keskeiseksi myyttejä luovaksi median muodoksi. Elokuvalliset representaatiot ammentavat väistämättä aikaisemmista käsityksistä ja representaatioista, ja tulevat siten vahvistaneeksi niitä (McNair 2009, 15–16). Voidaan olettaa, että aikaisempien journalismielokuvien tavoin tutkimuksen aiheena olevat 2015 ja 2025 välillä julkaistut journalismielokuvat rakentavat aikaisemmillä vuosikymmenillä julkaistujen journalismielokuvien luomien myytien päälle ja reagoivat niihin.

Journalismiin liittyvät myytit populaarikulttuurissa perustuvat usein normatiivisiin rooleihin. Suuri osa journalismista kertovista elokuvista ovat yhdysvaltalaisia tai muuten korostavat länsimaisia arvoja (Ghiglione & Salzman 2005, 6). Vaikka myytit eivät ole täysin

staattisia, ne ylläpitävät vallalla olevia käsityksiä ja vahvistavat tuttuja mielikuvia (Ehrlich 2006, 502).

Ensimmäiset journalistien representaatiot populaarikulttuurissa maalasivat kuvan toimittajista röyhkeinä ja ovelina, nopeasti puhuvina hahmoina, joille hyvä tarina menee kaiken edelle. Jo ensimmäisistä journalismin kuvauksista populaarikulttuurissa katsojat oppivat näkemään toimittajat sotkeutuneena yhä erikoisempiin tapauksiin. Nämä varhaiset journalismin representaatiot valkokankaalla vaikuttavat ihmisten mielissä edelleen. (Emt., 3.)

Modernimmissa elokuvissa toimittajien representaatiot ovat monipuolisempia ja näkökulmat kriittisempiä, mutta niiden taustalla vaikuttavat edelleen varhaisempien toimittajaelokuvien rakentamat mytologiat. (Painter 2019, 10.)

2.4.1 Erilaisia toimittajamyyttejä elokuvissa

Genre-elokuvien - joihin myös journalismielokuvat lukeutuvat - hahmot edustavat usein ristiriidassa olevia kulttuurisia arvoja (Ehrlich 2006, 502). Tämä näkyy esimerkiksi journalismielokuvien yleisimmissä hahmomyyteissä.

Myyteistä toimittajaelokuvissa kerrotaan Matthew Ehrlichin ja Joe Salzmanin kirjassa "Heroes and Scoundrels: The Image of the Journalist in Popular Culture" (2015). Journalismielokuvissa esiintyviä hahmotyyppejä eritellään myös Brian McNairin kirjassa "Journalists in Film: Heroes and Villains" (2009). Matthew Ehrlichin "Facts, truth, and bad journalists in the movies"-artikkeli (2006) taas keskittyy erityisesti huonon toimittajan myyttiin amerikkalaisessa elokuvassa.

Useat tutkijoista jaottelevat populaarikulttuurissa näkyvät journalistien representaatiot sankareihin ja konniin. Salzmanin ja Ghiglioneen artikkelissa sankareiksi luetellaan erilaisia hahmokattegioita kuten uutisvainuinen miestoimittaja, yksityiselämässään tunteellisuuteen taipuvainen naistoimittaja ja teräväkielinen päätoimittaja tai uutispäällikkö.

Konnia taas voivat olla esimerkiksi median omistaja, skandaalinjanoine toimittaja, joka tunkeutuu paikkoihin ja äityy valehtelemaan saadakseen hyvän tarinan, sekä usein

muiden genrejen elokuvissa sivuhahmona esiintyvä anonyymi toimittaja, joka häiritsee elokuvan sankaria ja rikkoo tämän yksityisyyttä. (Ghiglione & Salzman 2005, 6–24.)

Jaottelu sankarin ja konnan välillä ei ole aina yksiselitteinen, sillä monet elokuvantekijät suosivat myös moraalisesti harmaalle alueelle sijoittuvia hahmoja. McNairin mukaan erityisesti tutkivat toimittajat tai kirjeenvaihtajat pääsevät sankarin rooliin. Elokuvien journalistiset sankarit puolustavat totuutta, oikeutta ja vapautta sekä ovat vallan vahtikoiria. McNairin aineistona käyttämissä, suurelta osin 9/11:n jälkeisenä aikana julkaistuissa toimittajaelokuvissa valtaosa toimittajien representaatioista menee sankarikategoriaan. (Emt., 48–49.)

Konnatoimittajat ovat olleet yleisiä etenkin vanhemmissa, klassikon aseman saavuttaneissa journalismielokuvissa kuten ”Citizen Kane” (1941) ja ”Ace in the Hole” (1951) - elokuvissa. McNairin aineistona toimineissa 1997–2008 vuoden journalismielokuvissa konnatoimittajat löytyvät lähes poikkeuksesta iltapäivä- ja juorulehtien palkkalistoilta.

Yksi klassinen toimittajahahmon sankarihahmotyyppi on yksinäinen susi, joka on seikkailija ja yksinkulkija. Tämä hahmo on useimmiten mies, joka suhtautuu yhteiskuntaan kynnisesti eikä luota isoihin yrityksiin tai hallitukseen. (McNair 2009, 8.) Monelle vuosikymmenelle ulottuvissa elokuvissa yksinäisen suden tyyppiin kuuluu olennaisesti se, että alkoholi maistuu, ja hahmo tykkää useissa elokuvissa viettää aikaa lähipubissa tupakka suupielessä. (Ghiglione & Salzman 2005, 5.) Yksinäisen suden vastinparina toimii perinteisempi, kunnollinen ja sääntöjä noudattava toimittajasankari, joka on myös useimmiten mies.

Molemmat hahmotyypit edustavat amerikkalaisessa yhteiskunnassa arvossa pidettyjä, myyttisiä hyveitä: Yksinäinen susi edustaa vapautta ja itsenäisyyttä, kun taas sääntöjä noudattava toimittajasankari edustaa yhteisöllisyyttä ja edistystä. Yksinäiselle sudelle ja sääntöjä noudattavalle toimittajalle löytyy peilikuviksi myös konnavastinparit, ulkopuolinen konna ja virallinen konna, joka voi olla esimerkiksi sankarin pomo tai työtoveri. (Ehrlich 2004, 8–9.)

Ehrlichin mukaan kaikkein sankarillisimmillaan toimittajahahmo on vallan vahtikoiran roolissa. Nämä toimittajahahmot kertovat kansalle, mitä valtaa pitävät tekevät, ja laittavat heidät vastuuseen väärinkäytösten tapahtuessa. Elokuvien tekijät kohtelevat näitä hahmoja usein kunnioittaen, ja heistä on tullut eräänlainen journalismimytologian kulmakivi. Elokuvien vahtikoirat ovat useimmiten tutkivia toimittajia. (Ehrlich 2004, 57–59.) Esimerkki vahtikoirista valkokankaalla ovat ”All the Presidents Men” (1976) elokuvan päähenkilöt toimittajat Bob Woodward ja Carl Bernstein, joiden tekemä tutkimus sai presidentin eroamaan virastaan.

Läheltä vahtikoira-hahmotyyppiä liippaa myös todistajatoimittajan hahmotyyppi. Todistajahahmo on paikalla siellä, missä tapahtuu jotakin merkittävää, ja joutuu täten vääjäämättä osalliseksi tapahtumien kulkua. Tutkivat toimittajat voivat lukeutua tähänkin hahmotyyppiin, mutta erityisen usein todistajat ovat ulkomaan- tai sotakirjeenvaihtajia. Soittaa käsittelevissä elokuvissa toimittajahahmot eivät pelkää laittaa itseään vaarallisiin tilanteisiin työnsä vuoksi. (McNair 2009, 75–77.)

Vaikka usein naistoimittajat elokuvassa saivat astua samoihin kenkiin kuin miestoimittajat, – juoda, väitellä nasevasti, olla kunnianhimoisia ja hyviä työssään – siinä kun miestoimittaja sai olla vain toimittaja, naistoimittajan piti olla tätä kaikkea ja samalla tasapainotella työelämäänsä henkilökohtaisten kiemuroiden kanssa, ja usein lopulta joutua valitsemaan näistä jompikumpi. Tätä työelämässä kovaa mutta yksityiselämässään kyyneleisiin taipuvaista hahmotyyppiä kutsutaan nimellä nyyhkysisar. (Ghiglione & Salzman 2005, 9.)

Naistoimittajien rooleja populaarikulttuurissa käsittelee myös Heidi Kurvinen artikkelissaan ”Sukupuolikuvaus liikkeessä – Toimittajuuden ja sukupuolen sidokset tv-sarjassa Uutishuone” (2011). Vaikka artikkeli käsittelee tiettyä tv-sarjaa, on siinä yhtä lailla esillä naistoimittajiin liittyviä myyttejä. Sarjan sukupuolirepresentaatioissa on esimerkiksi esillä journalismielokuvissakin usein naistoimittajiin liittyen kysymys siitä, pitäisikö antaa enemmän aikaa työlle vai perhe-elämälle (Kurvinen 2011, 12).

3 AINEISTO JA MENETELMÄ

Tässä luvussa esittelen tutkielman tutkimuskysymykset, aineistot ja avataan niiden tutkimiseen käytettäviä menetelmiä tarkemmin. Alaluvussa 3.1 esittelen tutkimuksen tutkimuskysymykset. Alaluvussa 3.2 esitellään tutkielman aineistot. Alaluvussa 3.3 kerron tarkemmin representaation käsitteestä ja representaatioiden analyysistä menetelmänä.

3.1 Tutkimuskysymykset

Taustoitan tutkielmani aihetta journalismiin, elokuvaan, representaation käsitteeseen ja journalismiin elokuvissa ja toimittajamyytteihin keskittyvällä tutkimuskirjallisuudella, sekä avaamalla ja hyödyntämällä aiheeseen liittyviä käsitteitä.

Tutkimuskysymyksiksi valikoituivat: Millaisena toimittajan työ ja toimittajat näyttäytyvät 2010-luvun loppupuolen ja 2020-luvun alkupuolen journalismielokuvissa? ja

Millaisia myyttejä toimittajan työstä ylläpidetään ja rakennetaan 2010-luvun loppupuolen ja 2020-luvun alkupuolen journalismielokuvissa?

3.2 Aineistot

Kandidututkielman aineistona tarkempaan tarkasteluun valitsin kolme elokuvaa käsitellessä olevalta aikaväliltä 2010-luvun loppupuoliskolta 2020-luvun alkupuoliskolle.

Tämä aikarajaus valikoitui tutkielmaan siksi, että aineistokirjallisuudessa ei juurikaan käsitellä näin uusia journalismielokuvia.

Kandidututkielmani aineistoelokuvat ovat "Spotlight" vuodelta 2015, "She Said" vuodelta 2022 ja "Lee" vuodelta 2023.

"Spotlight" -elokuva on julkaistu vuonna 2015 ja sen on ohjannut Tom McCarthy. Elokuvasse seurataan The Boston Globe -sanomalehden tutkivaa toimittajaryhmää, joka tutkii vuonna 2002 katolisen kirkon lasten hyväksikäyttötapauksia. Juoni pyörii toimittajien työtehtävien ympärillä, kun he selvittävät esimerkiksi haastattelujen ja virallisten

asiakirjojen kautta sitä mittakaavaa, missä katolisen kirkon auktoriteetit ovat väärinkäyttäneet asemaansa ja kuinka sitä on yritetty peitellä. Lopulta tutkinnoista valmistuu reportaasi, joka laukaisee maailmanlaajuisen vyöryn paljastuksia katolisen kirkon väärinkäytöksistä.

Toinen aineistoelokuva on Ellen Kurasin ohjaaman "Lee" -elokuvan, joka on elämäkertaelokuva sotavalokuvaaja ja -kirjeenvaihtaja Lee Milleristä. Elokuva on julkaistu 2023, ja se kuvaa Millerin matkaa valokuvaajan urasta haaveilevasta mallista toista maailmansotaa dokumentoivaksi sotakirjeenvaihtajaksi. Miller saa töitä Vogue-lehdestä, ja vuonna 1941 hänet lähetetään sotakirjeenvaihtajaksi, ja sodan aikana hän ottaa kuvia muun muassa keskitysleireiltä. Elokuvan kehyskertomuksena toimii haastattelutilanne, jossa jo ikääntynyt Miller kertoo haastattelijalle kokemuksistaan.

Kolmas aineistoelokuva on vuonna 2022 julkaistu "She Said", jonka on ohjannut Maria Schrader. Elokuvassa kaksi New York Timesin tutkivaa toimittajaa pyrkivät paljastamaan Hollywood-tuottaja Harvey Weinsteinin lukuisat seksuaalisen hyväksikäytön tapaukset. "She Said" perustuu toimittajien Jodi Kantorin ja Megan Twohey'n samannimiseen muistelmateokseen. Elokuvan kaksi toimittajaa tasapainottelevat elämässä nuorten lasten äiteinä ja toimittajina, jotka koittavat paljastaa erittäin arkaluontoista tapusta. Juoni seuraa heidän tiedonhankintaprosessiaan ja sitä, kun he yrittävät rakentaa luottamusta Weinsteinin uhreina olleisiin naisiin, jotta joku heistä suostuisi esiintymään jutussa omalla nimellään.

Kaikki kolme valitsemani elokuvaa perustuvat tositapahtumiin vähintään löyhästi. "Spotlight" ja "She Said" seuraavat merkittävien tutkivan journalismin paljastusjuttujen syntyä, ja "Lee" seuraa elämäkertamaisesti päähahmonsa missiota näyttää ihmisille sodan todellisuus. Tästä voisi tehdä ennako-oletuksen, että 2010-luvun ja 2020-luvun journalismielokuvissa totuus ja sen etsiminen on merkittävä teema ja tekijä.

Nämä kolme elokuvaa valikoituivat aineistoiksi sen perusteella, että ne ovat kaikki valitsemani aikaraamin sisällä julkaistuja journalismielokuvan kriteerit täyttäviä elokuvia.

Niiden juonet keskittyvät toimittajien ja heidän työnsä ympärille, joten niiden kautta on otollista tarkastella toimittajien representaatioita ja niistä muodostuvia myyttejä.

Journalismielokuvissa yleensä esiintyvistä genreistä kaikki aineistoelokuvat voidaan sijoittaa draamaelokuvien joukkoon. Elokvista ”Lee” voidaan luokitella myös elämäkerrtelokuvaksi, sillä se seuraa päähenkilö Lee Millerin elämää ja uraa.

”Spotlight” elokuva voitti parhaan elokuvan ja parhaan alkuperäisen käsikirjoituksen Oscarin vuonna 2016, joten se on todennäköisesti aikavälin merkittävintä tunnustusta saanut journalismielokuva.

Muun muassa ”She Said” -elokuvan käsittelemästä, vuonna 2017 toimittajien paljastamista lukuisista tuottaja Weinsteinin työntekijöihinsä kohdistuneista seksuaalisen hyväksikäytön tapauksista on julkaistu lukuisia kirjoja, dokumentteja, elokuvia ja podcasteja. Tapaus oli merkittävä siitakin syystä, että se teki valtavirraksi seksuaalista hyväksikäyttöä paljastavan Me Too -liikkeen. Tapauksen merkittävyyden ja sen näkyvyyden myös populaarikulttuurissa vuoksi valitsin aineistoksi hyväksikäyttöjen paljastamiseen johtanutta journalistista tutkimustyötä seuraavan fiktiivisen elokuvan ”She Said”.

Koska aineistoelokuvat ”Spotlight” ja ”She Said” muistuttivat toisiaan teemoiltaan ja sen kannalta, että molemmat keskittyivät kahteen tai useampaan tutkivaan toimittajaan sekä heidän selvitystyöhönsä ja molemmat sijoittuivat ajallisesti 2000-luvulle, valitsin kolmanneksi elokuvaksi hieman kahdesta muusta poikkeavan toimittajaelokuvan. Tästä syystä kolmanneksi aineistoksi valikoitui ”Lee”, joka on elämäkerrallisesti yhden toimittajan uraan keskittyvä, historiallinen elokuva. ”Lee” -elokuvassa päähenkilönä ei myöskään ole tutkiva toimittaja, vaan sotavalokuvaaja ja kirjeenvaihtaja.

Aineistojen valinnassa ulos rajautui monia sellaisia elokuvia, joissa esiintyi toimittajahahmoja, mutta joiden juoni ei tarkemmalla selvityksellä keskittynyt riittävästi toimittajan ammatin ympärille. Monet näistä elokuvista edustivatkin jotain muuta elokuva-genreä kuin Ehrlichin tutkimuskirjallisuudessaan määrittelemää journalismielokuva-genreä.

3.3 Representaatioiden analyysi

Analysoin kandidatutkielmassani audiovisuaalista aineistoa eli kolmea 2015–2025 välillä julkaistua journalismia ja toimittajahahmoja käsittelevää elokuvaa representaation käsitteen avulla.

Janne Seppänen kertoo kirjassaan ”Visuaalinen kulttuuri: teoriaa ja metodeja mediakuvan tulkitsijalle” (Vastapaino 2005) yhden representaation määritelmän olevan ”merkityksen tuottamista mielessämme olevien käsitteiden avulla”. Hän avaa käsitteen sisältöä ja käyttötarkoitusta tarkemmin näin:

”Representaation käsitteen avulla on mahdollista pohtia esimerkiksi sitä, millä tavoin erilaiset mediat esittävät ja tuottavat todellisuutta, kenen näkökulmasta ja millaisin välinein.” (Seppänen 2005, 79)

Representaation käsitteen avulla voidaan tutkia esimerkiksi aineiston luomaa kuvaa sukupuolesta, ideologiasta tai subjektiudesta (Emt., 79). Tässä tutkielmassa representaation käsitteen avulla tutkitaan aineiston luomaa kuvaa toimittajista ja heidän ammatistaan.

Seppänen kirjoittaa, että representaation tehtävä on tuoda läsnä olevaksi ja edustaa jostain, joka ei ole paikalla. Median representaatioiden, tässä tapauksessa journalismielokuvien, avulla pystytään muodostamaan kuva ja eläytymään siihen, mitä representaatio edustaa, vaikka arjessa representaation esittämään asiaan ei olisi kosketuspintaa.

Representaatio perustuu sille, että tunnistamme merkityksiä ja jäsenämme osaksi aikaisempia käsityksiämme. (Emt., 82.) Journalismielokuvia katsoessamme omaksumme käsityksiä ja kuvia journalistin ammatista, jotka yhdistämme aikaisemmin ammatista tietämäämme, ja muodostamme kuvaa siitä, millainen journalistin ammatti on. Sen takia representaation luomaan kuvaan vaikuttaa aikaisemmat representaatiot myös sen ulkopuolella, millaisia vaikutteita esimerkiksi elokuvan tekijät ovat aikaisemmista representaatioista saaneet.

Tarpeeksi monta kertaa toistettuna representaatio voi muodostaa myytin, ja toisaalta representaatiot voivat ammentaa kulttuurissa vallitsevista myyteistä. Myytiksi

muodostunut käsitys saa asian vaikuttamaan kuin se olisi niin ”luonnostaan”. Myytin merkitys on siis usein poliittinen tai yhteiskunnallinen, mutta ajatuksen luonne pyrkii peittämään sen. (Fiske 1990, 119.)

Se, kenen näkökulmasta ja millaiseksi representaatio rakennetaan, on myös poliittista (Emt., 83). Esimerkiksi se, minkä näköisiä ja minkä sukupuolen edustajia näytetään valkokankaalla toimittajan roolissa tai jossakin muussa, muodostaa kuvia siitä, millainen ihminen ylipäätään voi olla toimittaja.

Tutkimuksessa analysoitava aineisto on audiovisuaalinen, joten representaatio muodostuu yhdessä kuvasta ja audiosta sekä niiden yhteispelistä. Kuvaa toimittajan ammatista elokuvissa luovat näyttelijöiden toiminta ruudulla sekä heidän repliikkinsä, käsikirjoituksen kulku, kuvaus, taustamusiikki, leikkaus, hahmojen puvustus ja tapahtumapaikkojen lavastus. Audiovisuaalista aineistoa analysoitaessa on siis otettava lukuun paljon eri muuttujia.

Representaatioiden analyysi tutkielmassa tehtiin havainnoimalla elokuvien hahmojen käyttäytymistä, repliikkejä, työtehtäviä, arvoja ja sitä, miten itse työ näyttäytyy elokuvissa, sekä analysoimalla niitä suhteessa tutkimuskirjallisuuden esittelemiin, aikaisempien journalismielokuvien rakentamiin myytteihin toimittajista ja heidän ammatistaan. Katsoin elokuvat läpi tehden samalla muistiinpanoja raakahavainnoistani liittyen hahmoihin, heidän käytökseensä ja repliikkeihinsä, elokuvien juonen kulkuun ja muihin yksityiskohtiin, joilla representaatioita toimittajista muodostettiin elokuvissa. Tämän jälkeen kävin läpi havaintojani ja jäsensin niitä tutkimuskirjallisuuden avulla erilaisiksi representaatioiksi ja myyteiksi.

Havainnoin aineistotelokuvista sitä, löytyykö niistä mahdollisesti muita yhteneviä representaatioita, joista syntyisi uusia, tutkittavan aikavälin journalismielokuvien rakentamia myyttejä toimittajista ja toimittajuudesta, ja sitä, esiintyikö niissä aikaisempien journalismielokuvien muodostamia ja ylläpitämiä myyttejä.

4 ANALYYSI JA TULOKSET

Tässä luvussa analysoin aineistoelokuvien representaatioita ja niiden muodostamia myyttejä luvussa 2. Teoreettinen viitekehys esitellyn tutkimuskirjallisuuden tukemana.

Alaluvussa 4.1 esittelen elokuvien representaatioita tarkemmin ja kuvailen niissä esiintynyttä sankarimyyttiä. Luvun alaluvuissa erittelen yksityiskohtaisemmin elokuvista tutkimuskirjallisuuden avulla tunnistamiani myyttejä.

4.1 Positiiviset representaatiot, ns. sankaritoimittajat

Modernit journalismielokuvat uudelleenkäyttävät klassisten journalismielokuvien mytologiaa, mutta suhtautuvat samalla mediaan aiempia journalismielokuvia kriittisemmin (Painter 2019, 10). Siitä huolimatta kaikki tutkielman aineistoiksi valikoituneet elokuvat voidaan luokitella positiivisiksi representaatioiksi toimittajista.

Positiivista toimittajakuvaa rakennetaan elokuvissa muun muassa sillä, että kaikissa elokuvissa keskeisimpinä hahmoina toimittajat suhtautuvat työhönsä omistautuneesti ja intohimoisesti. Tämä ilmenee muun muassa toimittajahahmojen kovalla paneutumisella työtehtäviin riippumatta siitä, onko yö vai päivä ja onko takana kaksi vai kaksitoista työtuntia, tunteikkailla reaktioilla onnistumisiin tai epäonnistumisiin töissä, sekä työtehtävien suorittamisella jopa välillä hieman epäkonventionaalisilla tavoilla. Parhaan ammatillisen tuloksen vuoksi toimittaja on ”Spotlight” -elokuvassa valmis lahjomaan ja uhkailemaan haastateltavia, ”She Said” -elokuvassa haastateltavan kommentin vuoksi valmis matkustamaan toiseen maahan ja ilmaantumaan tämän ovelle, ja ”Lee” -elokuvassa menemään hengenvaarallisiin tilanteisiin näyttääkseen ihmisille sodan todellisuuden. Näiden elokuvien representaatioissa työ ja sen lopputulos menee henkilökohtaisen elämän ja jopa turvallisuuden edelle.

Elokuville esitetyt motivaatiot toimittajahahmojen toiminnan taustalla heijastelevat moraalista hyveellisyyttä, joka tekee elokuvissa esiintyvistä hahmoista enemmän sankarin kuin konnan puolelle kallistuvia niissäkin tilanteissa, kun heidän työmetodinsa ovat hieman kiistanalaisia:

”Spotlight”-elokuvassa eräs tutkivien toimittajien ryhmässä toteaa pappien hyväksikäytön suhteen: ”Meidän täytyy tehdä tälle loppu.” Tämä kuvaa sitä, että elokuvan toimittajat uskovat, että yhteiskunnallisen muutoksen tekeminen on heidän harteillaan. ”Lee”-elokuvassa kunnianhimoinen Lee Miller toteaa, haluavansa tehdä oman osansa, ja ettei voinut katsoa pois päin sodan kauhuista silloinkaan, kun olisi halunnut tehdä niin. ”She Said” -elokuvan toimittajat tutkivat tapausta, josta moni toimittaja on jo yrittänyt kirjoittaa jutun ja epäonnistunut, sekä laittavat itsensä tilanteeseen, jossa he joutuvat kestämään häirintää ja vainoamista arkaluontoisen aiheen nuuskimisen takia. Hekin uskovat, että yhteiskunnallisesti merkittävän asian paljastaminen on nimenomaa heidän harteillaan.

Myös draaman kaaren, rytmityksen ja musiikkivalintojen avulla elokuvissa rakennetaan dramaattista ja painavaa tunnelmaa, joka rakentaa kuvaa elokuvien tapahtumien ja sitä kautta toimittajien työn vakavuudesta ja aiheiden painavuudesta.

Kaikissa elokuvissa myös juonen kaari rakentaa positiivista representaatiota toimittajahahmoista ja heidän työnsä merkityksellisyydestä: Kaikki elokuvat alkavat jostain haasteesta ja päättyvät jonkinlaiseen toimittajahahmojen suureen ammatilliseen onnistumiseen, joka tuo kansan tiedettäväksi jotakin suurta ja merkittävää tehden elokuvissa esiintyvistä toimittajista sankareita. ”Spotlight” ja ”She Said” -elokuvissa onnistuminen on yhteiskunnallisesti merkittävän paljastusjutun kirjoittaminen. ”Lee” -elokuvan onnistuminen ei ole yhtä yksiselitteinen, sillä hän saa kunnolla tunnustusta työstään vasta kuoltuaan. Päähenkilö Lee Miller ottaa vaikuttavia sotavalokuvia, mutta käy ilmi, että hänen työpaikkansa British Vogue ei ole julkaissut niistä yhtäkään johtuen niiden järkyttävästä luonteesta. Myöhemmin samat kuvat lähetetään Amerikan Vogueelle, jossa ne päätyvät painoon, mutta valtaosa Millerin kuvista julkaistaan vasta hänen kuolemansa jälkeen. Elokuva kuitenkin esittää Millerin sankarina, ja merkittävän työn tekijänä, ainakin lopulta.

Kaikkien elokuvien juonet keskittyvät totuuden etsimisen ja sen näyttämisen ympärille. Elokuvat myös ovat kaikki fikcionalisoituja versioita tosielämässä tapahtuneista

tapahmukset. Tästä voi päätellä, että journalismielokuvien muodostamisessa representaatioissa toimittajuudesta totuus on merkittävässä osassa.

Kahdessa elokuvassa, ”Spotlight” ja ”She Said” esiintyy päähenkilöinä tutkivia toimittajia ja ”Lee”-elokuvan päähenkilö on valokuvaaja ja sotakirjeenvaihtaja. Sekä tutkivat toimittajat että ulkomaankirjeenvaihtajat ovat yleisimpiä sankarin roolissa esitettäviä toimittajahahmoja (McNair 2009, 48).

4.1.1 Vahtikoiramyytti

Tutkivia toimittajia on esiintynyt elokuvissa jonkinlaisten sankareiden roolissa pitkään. Monesti tutkivat toimittajahahmot edustavat ns. vahtikoiramyyttiä. Ehrlich ja Salzman kirjoittavat hahmotyypistä näin:

“Nämä hahmot (jotka ovat useinmiten miehiä) suhtautuvat voimakkaan ristiriitaisesti ammatillisiin ihanteisiin. He voivat tosiaan olla ”hohtavia ritareita” mitä tulee totuuden paljastamiseen, näyttämällä sankarillista päättäväisyyttä, rohkeutta ja henkilökohtaisia uhrauksia. He voivat myös olla syvästi epätäydellisiä yksilöitä, joiden henkilökohtaiset ja ammatilliset elämät ovat täyttä sotkua.” (Ehrlich & Salzman 2015, 44)

Aineistoelokuvista ”Spotlight” ja ”She Said” keskittyvät tutkivien toimittajien ammatin harjoittamisen ympärille, kun he paneutuvat johonkin tiettyyn tapaukseen ja lopulta kirjoittavat siitä paljastusjutun.

Kuvaus sopii aineistoelokuvien tutkiviin toimittajiin hyvin. He tekevät miltei keinoja kaihdamatta töitä selvittääkseen ja paljastaakseen totuuden, joskus myös ammatillisten ihanteiden kustannuksella. He painostavat haastateltavia antamaan heille sen, mitä he etsivät. Elokuvassa ”Spotlight” eräs toimittaja päätyy uhkailuun ja toinen lahjomiseen saadakseen haluamansa.

Molempien elokuvien tutkittavat tapaukset ovat hyvin arkaluontoisia, sillä ne liittyvät auktoriteettiasemassa olevien henkilöiden tekemään seksuaaliseen hyväksikäyttöön: ”Spotlight”-elokuvan kohdalla katolisen kirkon pappien lapsiin kohdistuvaan hyväksikäyttöön ja ”She Said” -elokuvan kohdalla elokuvatuottaja Harvey Weinsteinin alaisiin naisiin kohdistuvaan hyväksikäyttöön. Molempien elokuvien kuvaamissa tapauksissa

toimittajien tekemä tutkimustyö on lähtölaukaus hiljaisuuden rikkoutumiselle yhteiskunnallisesti merkittävässä keskustelussa ja vääryyden paljastamisessa. Nämä kaksi 2015–2025 välillä julkaistua elokuvaa eivät ole suinkaan ensimmäisiä, joissa tutkiva toimittaja tai tutkivat toimittajat tekevät merkittävää salapoliisityötä, joka lopulta tuo yleisön tiedettäväksi jotain merkittävää.

Aineistoelokuvien vahtikoira-toimittajat suhtautuvat työhönsä valtavalla intohimolla ja työskentelevät väsymättä totuuden paljastamiseksi. Työnteolta ei sovi hukata yhtään aikaa, joka näkyy siinä, että elokuvissa ”Spotlight” ja ”She Said” toimittajat puhuvat nopeasti ja jopa liikkuvat paikasta toiseen juosten tai harppoen.

Ehrlichin ja Salzmanin kuvauksista poiketen aineistoelokuvissa tutkivina toimittajina ja vahtikoirina näytetään myös naisia. ”Spotlight” -elokuvan tutkivien toimittajien tiimissä on yksi naistoimittaja, ja ”She Said” -elokuvan kaksi tutkivaa toimittajapäähenkilöä ovat molemmat naisia.

Aineistoelokuvissa tutkivien toimittajien työtehtäviin kuuluu haastateltavien etsiminen jopa salapoliisimaiselta vaikuttavien tiedonhankintaprosessien kautta. Raja tutkivan toimittajan ja salapoliisin välillä on ollut elokuvissa häilyvä ennenkin, ja esimerkiksi yksi rakastetuimmista fiktionaalisista salapoliiseista Neiti Etsivä hyppäsi toimittajan kenkiin elokuvassa ”Nancy Drew, reporter” (1939) (Ghiglione & Saltzman 2005, 10).

Aineistoelokuvien tutkivat toimittajat kaivelevat asiakirjoja ja soittelevat ihmisille, jotka saattaisivat mahdollisesti tietää jotain asiasta. He sopivat haastateltavien kanssa tapauksia puhelimitse, ja kyselevät heiltä haastatteluissa pelottomasti arkaluontoisiakin asioita. Sekä ”She Said” että ”Spotlight” elokuvissa toimittajat joutuvat maanittelemaan saadakseen haastateltaviltaan etsimiään vastauksia, ja etenkin saadakseen haastateltavat esiintymään omilla nimillään arkaluontoisia aiheita koskevilla artikkeleilla.

Lopussa kiitos seisoo, sillä tutkivat toimittajat saavat skuuppinsa paljastettua ja heistä tulee yhteiskunnallisesti merkittäviä sankareita.

4.1.2 Yksinäisen suden myytti

”Amerikkalainen yksinäinen susi -mytologia pitää arvossa romanttista individualismia: vaeltaja, improvisoija, henkilö, joka voi liikkua helposti yhteiskunnan eri ulottuvuuksien ja kerrostumien välissä ja joka on vapaa perinteisistä sosiaalisista siteistä. Toimittaja voi edustaa kaikkia näitä asioita.” (Ehrlich 2004, 173)

Yksinäiset sudet journalismielokuvissa ovat ”perinteisiä erakoita, pelottomia ja rehellisiä sekä moraalisisessa tarkkanäköisyydessään jokaisen instituution ulkopuolella”. Nämä hahmot ovat kyynisiä ja jopa vihaisia. Kun sääntöjen mukaan pelaaminen ei miellytä heitä, he ottavat ohjat omiin käsiinsä. (Emt., 136–142.)

Myös aineistoelokuvien toimittajista löytyy enemmän tai vähemmän yksinäisten susien perinteeseen asettuvia hahmoja. ”Spotlight” -elokuvassa erityisesti yksi tutkivien toimittajien tiimin jäsenistä, Mike, on tunnistettavissa yksinäiseksi sudeksi: Hän tekee tutkimustyötään kunnianhimmolla ja määrittäen niin omat ammatilliset moraalisensa kuin työaikansakin. Hän työskentelee parhaiten itsekseen, ja varsinkin elokuvan loppupuolella hän kyynistyy ja ilmaisee epäluottamustaan instituutioihin, kuten elokuvan juonelle relevanttiin katoliseen kirkkoon sekä oikeusjärjestelmään. Kun hän ei saa erästä virallista dokumenttia käsiinsä mielestään tarpeeksi nopeasti, hän päätyy lahjomaan rahalla työntekijää jouduttaakseen asioiden kulkua.

Myös ”Lee”-elokuvan nimikkohahmolla on yksinäisen suden piirteitä. Hän valitsee ammattinsa esimerkiksi parisuhteen ja lapsensa edestä, työskentelee mielellään yksin ja suhtautuu vaarallisiin työtehtäviinsä pelottomuudella. Hän asettaa jatkuvasti henkensä vaaraan saadakseen dokumentoitua sodan raadollisuutta, esimerkiksi ottamalla kuvia rintamalla ja menemällä työtoverinsa kanssa Adolf Hitlerin kotiin ja ottamalla valokuvan itsestään kylpemässä Hitlerin kylpyammeessa.

Yksinäinen susi -mytologia kumpuaa amerikkalaisen yhteiskunnan itsenäisyyden ja vapauden ihannoinnista (McNair 2009, 8–9). Koska kumpikin aineistoelokuvista, joissa yksinäinen susi -hahmo on tunnistettavissa, on amerikkalaisia, on nämä hahmot luonnollista liittää pitkään yksinäinen susi -toimittajahahmojen jatkumoon.

McNairin mukaan yksinäinen susi -hahmojen rinnalla esiintyy yleensä konventionaalimpi sankari edustamassa amerikkalaisen yhteiskunnan ihanteiden toista puolta. Myös elokuvissa "Spotlight" ja "Lee" on löydettävissä näitä hahmoja, esimerkiksi "Spotlight" -elokuvan Sacha, ja "Lee" -elokuvan Davy. Nämä hahmot ovat samalla puolella kuin yksinäiset sudet, mutta tekevät työtään enemmän ns. sääntöjen mukaan. "She Said"-elokuvan kaksi päähahmoa sijoittuvat lähemmäs konventionaalista sankaria kuin yksinäistä sutta.

Sekä vahtikoirahahmojen että yksinäisten susien myytit ilmenivät monesti limittäin. Yhdistettävä piirre on esimerkiksi alkoholin kulutus:

"Muutamit elokuvista tekivät alkoholismista keskeisen ongelman ja käsittelivät sitä. Suurin osa elokuvista kuitenkin kohteli juomista osana hahmoa, joka teki mahdolliseksi miestoimittajalle – tai aika-ajoin naistoimittajalle – selvitä työstä." (Ghiglione & Salzman 2005, 4)

Toimittajien alkoholinkäyttöä esiintyy kaikissa elokuvissa, niin työlläisten viinilasillisissa kuin kaljatuopeissa, joita tarvitaan siirtyessä illalla vapaalle työstä. "Lee" -elokuvan päähenkilö toteaa elokuvassa jo ennen toimittajanuran alkua olevansa hyvä juomaan, siemailee elokuvan mittaan viskiä ja myöhemmin käyttää piilopulloa keinona selvittääseen niistä asioista, joita joutuu työtehtävissään näkemään.

Kaikissa aineistoelokuvissa työtehtävissä, joita toimittajat tekevät, on panoksena paljon: työn onnistuessa yleiseen tietoon voitaisiin saattaa jotain hyvin yhteiskunnallisesti merkittävää ja potentiaalisesti asioita parempaan suuntaan muokkaavaa. Paineet ovat kovat, ja alkoholi on elokuvien toimittajille yksi selviytymiskeino muiden joukossa. Menneisyyden toimittajarepresentaatioihin verraten alkoholismia ei kuitenkaan elokuvissa toimittajien keskuudessa esiinny.

Vaikka elokuvista on löydettävissä esimerkiksi yksinäinen susi -muottiin sopivia hahmoja, eivät hekään heittäydy kokonaan omille teilleen, vaan tekevät töitä näiden elokuvien pomojen alaisuudessa ja yhteisen tavoitteen hyväksi, vaikkakin välillä hieman omintakeisin ja omaehtoisin työmetodein.

4.1.3 Erot mies- ja naistoimittajien representaatioissa

Elokuissa jonkin verran eroja siinä, miten nais- ja miestoimittajat esitetään. Naistoimittajien ihmissuhteita työn ulkopuolella esitetään enemmän ja esimerkiksi elokuvissa ”She Said” ja ”Lee” naistoimittajia näytetään toimittajan roolin lisäksi äiteinä, puolisoina ja ystävinä. ”She Said”-elokuvassa merkittävä teema on kahden naistoimittajan tasapainottelu työtehtäviensä, äitiyden ja puolisona olemisen välillä, ja ”Lee”-elokuvassa konfliktia tuo päähenkilön rosoinen suhde hänen poikaansa. Näissä elokuvissa miestoimittajat näytetään miltei ainoastaan toimittajien rooleissa, lukuun ottamatta ”Lee”-elokuvassa esiintyvää päähahmon työparia, joka on yksityiselämässä päähenkilölle rakas ystävä. Myös ”Spotlight” -elokuvassa miestoimittajien henkilökohtaiset elämät jäävät marginaaliin tai maininnan tasolle, ja rooli toimittajana vie elokuvassa kaiken ruutuajan. Merkittävin toimittajaroolin ulkopuolinen ihmissuhde elokuvassa on sen ainoan naistoimittajan suhde isoäitiinsä, joka on esillä useassa kohtauksessa.

Nais- ja miestoimittajien representaatioiden erot ovat yksi niistä asioista, joissa representaatioiden poliittisuus korostuu. Representaatiot muodostavat todellisuutta ja samalla ruokkivat sitä, ja siksi se, millaisina eri ihmiset elokuvissa näytetään, on merkityksellistä myös yhteiskunnallisella tasolla. Siksi huomionarvoinen asia on myös se, että kaikki aineistoelokuvien keskeisimmissä rooleissa esiintyvät toimittajat olivat valkoihoisia.

Työn aiheuttamien tunnereaktioiden esittämisessä on eroja toimittajahahmojen sukupuolen mukaan erityisesti elokuvissa ”She Said” ja ”Spotlight”. ”She Said” -elokuvan naishahmot reagoivat onnistumisiin töissä esimerkiksi halaamalla tai kyynelehtimällä. ”Spotlight” -elokuvan miestoimittajien reaktiot kallistuvat helpommin vihan tai aggression puolelle, jos jokin asia ei mene suunnitellulla tavalla. Kun naistoimittajat elokuvassa ”She Said” purkavat työmurheitaan esimerkiksi puolisoilleen tai ystävilleen, tukahduttavat miestoimittajat ”Spotlight”-elokuvassa tunteensa työskentelemällä yömyöhään tai purkavat tuntojansa kaljatuopin äärellä.

”Lee” -elokuva muodostaa jälleen kerran poikkeuksen sääntöön. Miller kohtaa työssään sodan kauhuja, kuten kuolemaa ja kidutusta, mutta joutuu pärjätäkseen karaistamaan itsensä niiden edessä. Hän turruttaa tuntojaan vaikenemalla ja esimerkiksi juomalla pivtaskun piilopullostsa. Kun hän saa selville, ettei hänen ottamiaan kuviaan olekaan julkaistu lehdessä, herättää se hänessä raivonpurkauksen, joka saa hänet huutamaan lehden päätoimittajalle ja repimään valokuvia palasiksi. Kerran elokuvan aikana Miller kuitenkin liikuttuu myös kyyneliin rankkojen työtehtävissä näkemieniä asioiden vuoksi.

4.1.4 Työn ja perheen yhdistämisen representaatiot

Yleinen ristiriita erityisesti naistoimittajien representaatioissa populaarikulttuurissa on se, miten ajan saa riittämään sekä uraan että perhe-elämään. Monissa journalismielokuvissa naistoimittaja joutuu lopulta valitsemaan näistä jommankumman. (Ehrlich 2004, 172) Ristiriita työn ja perhe-elämän välillä on erityisen selkeästi nähtävissä elokuvassa ”She Said”, mutta on läsnä myös ”Lee” -elokuvassa.

”She Said” -elokuvan päähenkilöt toimittajat Jodi Kantor ja Megan Twohey tasapainottelevat kumpikin pienten lasten äiteinä ja tutkivina toimittajina, joiden intensiivinen selvitystyö vaatii heitä tekemään välillä töitä kellon ympäri. Työpuheluita soitellaan lapsi sylissä ja työasioita puidaan puolison kanssa yhteisellä ajalla jopa yömyöhään.

Monista journalismielokuvista vuosien varrella poiketen ”She Said” -elokuvan toimittajat kuitenkin onnistuvat perhe-elämänsä ja ammattinsa yhdistämisessä. Elokuvan lopussa Kantor ja Twohey kokevat suuren ammatillisen onnistumisen laiminlyömättä perhe-elämäänsä tai parisuhdettaan, ainakaan merkittävästi.

”Lee” -elokuvan Lee Millerin tilanne ei ole yhtä onnekas. Elokuvassa Miller keskittää energiansa pitkälti uraansa, ja esimerkiksi tuottaa pettymyksen kumppanilleen, kun tämä pyytää Milleriä palaamaan kotiin sodasta, mutta Miller haluaa jatkaa sodan dokumentoimista. Vasta elokuvan loppupuolella paljastetaan, että Milleriä elokuvan nykyajassa haastatteleva mies on tämän lapsi. Hän paljastaa Millerille tunteneensa jääneensä paitsioon, koska Miller oli niin keskittynyt työhönsä.

Journalismielokuvien miestoimittajien työn ja perheen yhdistäminen käy usein naistoimittajia helpommin. Yleistä on kuitenkin myös se, että työ vie voiton henkilökohtaisista suhteista ja asettaa esimerkiksi miestoimittajien parisuhteet vaaraan.

Aineistoelokuvissa esiintyvät miestoimittajat esiintyvät naisista poiketen miltei pelkäämään toimittajan roolissa, ja heidän yksityiselämiänsä ei elokuvissa puida juurikaan.

”Spotlight” -elokuvan suurin osa hahmoista on miestoimittajia, joilta ei näkyvää ristiriitaa työn ja perhe-elämän väliltä juurikaan löydy. Kaikki tunnit vuorokaudessa käytetään työn tekemiseen tai työstä puhumiseen. Ainoastaan yksi miestoimittajista, Mike Rezendes, mainitsee joutuneensa laiminlyömyään parisuhdettaan intensiivisen työrupeaman vuoksi. Työ vie kuitenkin voiton, eikä sitä kyseenalaisteta elokuvassa. Elokuvan ainoan keskeisen naistoimittajahahmon, Sacha Pfeifferin, kohdalla tämä pitää myös paikkansa, mutta hän mainitsee katoliseen kirkkoon liittyvän tutkimustyön vaikuttaneen hänen yhteiseen aikaansa katolisen isoäitinsä kanssa. Työ siis vuotaa tässäkin elokuvassa salakavalasti yksityiselämän tontille.

4.2 Modernien journalismielokuvien toimittajamyytit

Aineistoelokuvissa on paljon representaatioita toimittajista ja heidän työstään, jotka ammentavat journalismielokuvien pitkästä perinteestä ja sen muodostamista myyteistä liittyen toimittajiin ja toimittajuuteen. Paljon on kuitenkin myös sellaista, joka kertoo enemmän uudesta ajasta ja sen toimittajakuvasta kuin journalismielokuvien perinteestä ja mytologiasta. Samalla kun modernit journalismielokuvat rakentavat journalismimytologian päälle, ne muodostavat uusia myyttejä ja ajankuvaa.

Yksi kuitenkin näyttää säilyttävän suosionsa journalismielokuvissa, nimittäin sankarillisen toimittajan myytti, joka on ollut läsnä lukemattomissa journalismielokuvissa vuosien saatossa, kuten myös kaikissa kolmessa aineistoelokuvassa.

Sankarillisten toimittajien representaatiot ylläpitävät kuvaa siitä, että kansalla on vaikutusvaltaa, sananvapaus ja lehdistönvapaus toimivat ja parantavat elämäämme, järjestys kukoistaa ja totuus voittaa lopulta. Nämä myytit ylläpitävät paitsi tietynlaista kuvaa

toimittajista, myös kuvaa amerikkalaisesta unelmasta (Niblock 2007, 71) ja toimivasta yhteiskunnasta. (Ehrlich & Salzman 2015, 153.)

5 POHDINTA

Elokuissa kaikki on suurta ja dramaattista. Toimittajista, kuten kaikesta muustakin halutaan kertoa suuria tarinoita pienten sijaan. Suurissa tarinoissa esiintyy sankareita ja konnia ja dramaattisia käänteitä.

Toimittajan arki on usein kaikkea muuta kuin dramaattista: se voi olla saman lauseen jumppaamista edestakaisin ja tuntikausia puhelinsoittojen tekemistä vastausta saamatta. Jos työn näistä puolista tekisi elokuvan, se olisi todennäköisesti aika tylsä.

Tästä syystä elokuvista tuskin kannattaa etsiä täysin realistista ja kokonaiskuvan antavaa representaatiota toimittajan työstä. Siitä huolimatta populaarikulttuuri ja erilaiset representaatiot muovaavat käsitystämme maailmasta valtavasti, ja niihin kohdistuva tutkimus on tärkeää.

Tätä tutkielmaa tehdessä minut yllätti se, miten vahvat perinteet journalismista kertovissa elokuvissa on, ja miten paljon niiden vaikutteet näkyvät moderneissa journalismielokuvissa. Tulevaisuuden toimittajakuvaa populaarikulttuurissa ei voi ennustaa ja siihen tulee vaikuttamaan sellaisetkin asiat, joita ei olisi voinut mitenkään ennalta aavistaa.

Toinen asia, joka tutkielmaa tehdessä yllätti, on se, että journalismielokuvissa perinteisesti esiintyneitä huonojen toimittajien tai konnatoimittajien arkkityyppejä ei valitsemisani aineistoelokuvissa esiinny. Esimerkiksi johtorooleissa esiintyneet hahmot ovat perinteisesti elokuvissa olleet konna-ainesta, mutta aineiston elokuvissa päätoimittajat, uutispäälliköt ja pomot ovat inhimillisiä ja heillä on elokuvien päähenkilöiden kanssa samat tavoitteet, vaikka erimielisyyksiä välillä sattuu ja he saattavat painostaa päähenkilöitä esimerkiksi antamalla aikarajoja jutun valmistumiselle.

Vaikka kolmen elokuvan aineisto on liian suppea, jotta siitä voisi johtaa kokonaisvaltaisia päätelmiä siitä, millaiseksi journalistien representaatio ja journalismimyytit ovat muodostumassa, on joitain journalismielokuvien uusia trendejä havaittavissa. Vaikka useimmat aineistoelokuvien hahmoista on mahdollista yhdistää johonkin

journalismielokuvien perinteen myyttiseen hahmoarkkityyppiin, on elokuvien hahmoissa pelkkää arkkityyppiä enemmän syvyyttä. ”Spotlight” -elokuvan yksinäinen susi voi samalla kaivata vanhempien miestoimittajien arvostusta ja hyväksyntää, ja ”She Said” elokuvan perhe-elämää ja työtä tasapainotteleva naistoimittaja voi olla kunnianhimoinen, ja siitä huolimatta kärsiä synnytyksen jälkeisestä masennuksesta.

Aiheessa riittää valtavasti tutkittavaa, ja tämä tutkielma vasta raapaisi pintaa siitä, minäkalaisia voivat olla modernit toimittajien kuvat viihteessä. Journalismia käsittelevien elokuvien lisäksi toimittajahahmoja esiintyy valtaisan määrät genre-elokuvissa, tv-sarjoissa ja kirjallisuudessa. Romanttisten komedioiden hömelöt sankarittaret ja rikossarjojen aina väärässä paikassa väärään aikaan olevat toimittajat muotoilevat mielikuviamme ja muodostavat vallalla olevia myyttejä yhtä lailla kuin ne representaatiot, joissa toimittajat ja toimittajuus on etualalla. Jollekulle ainoa kosketuspinta toimittajan ammattiin voi olla Clark Kent, ja siksi on yhtä tärkeää tutkia kaikenlaisia toimittajarepresentaatioita populaarikulttuurissa.

Tutkielman aineistoina ja sen kirjallisuuskatsauksessa esiteltyjen tutkimusten aineistona myös toimivat lähestulkoon ainoastaan amerikkalaiset journalismielokuvat. Sekä omissa että kirjallisuuskatsauksen tutkimusten aineistoina toimineissa elokuvissa oli nähtävissä amerikkalaisen yhteiskunnan vaikutukset ja ihanteet. Vaikka suurin osa journalisteja käsittelevistä elokuvista eittämättä ovatkin peräisin juuri sieltä, on kuitenkin kyseessä vain pieni siivu maailmaa ja sen toimittajarepresentaatioita. Toimittajuus ja loogisesti siis myös sen representaatiot näyttävät erilaisilta riippuen siitä, missä päin maailmaa ollaan. Tutkittavaa siis riittää.

LÄHTEET

Ehrlich, Matthew C. 1997. "Journalism in the movies." *Critical Studies in Mass Communication*, 14(3), 267–281. <https://doi.org/10.1080/15295039709367015>.

Ehrlich, Matthew C. 2004. *Journalism in the Movies*. Baltimore: University of Illinois Press.

Ehrlich, Matthew C. 2006. "Facts, truth and bad journalists in the movies." *Journalism* 7, no. 4: 501–19. <https://doi-org.libproxy.tuni.fi/10.1177%2F1464884906068364>.

Ehrlich, Matthew C. ja Joe Salzman. 2015. *Heroes and Scoundrels: The Image of the Journalist in Popular Culture*, University of Illinois Press.

Fiske, John. 1990. *Merkkien kieli: johdatus viestinnän tutkimiseen*. Vastapaino.

Ghiglione, Loren ja Joe Salzman. 2005. "Fact or Fiction: Hollywood Looks at the News."

"The Image of the Journalist in Popular Culture" <https://www.ijpc.org/page/introdatabase.htm>

Kurvinen, Heidi. 2011. "Sukupuolikuvaus liikkeessä – Toimittajuuden ja sukupuolen sidokset tv-sarjassa Uutishuone." *Lähikuva* 24 (2): 7–23.

McNair, Brian. 2009. *Journalists in Film: Heroes and Villains*. Edinburgh: Edinburgh University Press. <https://doi.org/10.3366/edinburgh/9780748634460.001.0001>

Milan, Alexa. 2010. "Modern Portrayals of Journalism in Film." *The Elon Journal of Undergraduate Research in Communications*, no 1: 46–57.

Niblock, Sarah. 2007. "Movie journalists: hello Hollywood." *British Journalism Review*, Volume 18 (1): 69-75 <https://doi.org/10.1177/0956474807077795>.

Painter, Chad. 2019. "Fictional Representations of Journalism." *Oxford Research Encyclopedias, Communication*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228613.013.811>.

Seppänen, Janne. 2005. *Visuaalinen kulttuuri: teoriaa ja metodeja mediakuvan tulkitsijalle*. Vastapaino.

AINEISTOT

Lee. 2023. Australia, Yhdysvallat 2023. Käsikirjoitus: Liz Hannah, John Collee ja Marion Hume, ohjaus: Ellen Kuras. Tuotantoyhtiö: Brouhaha Entertainment. 117 min.

She Said. Yhdysvallat 2022. Käsikirjoitus: Rebecca Lenkiewicz, ohjaus: Maria Schrader. Tuotantoyhtiö: Annapurna Pictures. 129 min.

Spotlight. Yhdysvallat 2015. Käsikirjoitus: Tom McCarthy ja Josh Singer, ohjaus: Tom McCarthy. Tuotantoyhtiö: Open Road Films. 128 min.